



*Пам'яті  
видатних вчених*

## ЄВГЕН СТЕПАНОВИЧ ТОВСТУХА

Світлана Тернова, журналіст



Нещодавно відійшов у вічність знайий у всьому світі лікар-фітотерапевт, дослідник-етнограф, письменник, художник, популяризатор народної медицини і справжній патріот України Євген Степанович Товстуха. Любов до природи й знання її таємниць були закладені генетичним кодом у його родовід, він – травознай з діда-прадіда. Народився Євген Степанович 7 жовтня 1934 року у селі Макіївка, що на Чернігівщині. Нелегкі часи політичного переслідування «опіуму», до якого зараховували і релігію, і традиції народу, були в розпалі. Але хлопець підросав і бачив, як рятувалися травами його односельці, тож переймав від бабусі й матері перлинки безцінних знань, які згодом стали справою його життя й вершиною слави. Обравши лікарський фах (у 1959 році закінчив Київський медичний інститут) він залишився вірним народній медицині, не просто використовуючи зібрані рецепти, а й досліджуючи лікарські трави впродовж свого життя. Він опублікував 15 фундаментальних праць з української народної медицини та фітотерапії, популяризував цінні знання серед лікарів (як викладач Інститут народної та нетрадиційної медицини) та пацієнтів. Ці знання не вміщалися в записники, тому вийшли у світ такі науково-популярні книги Євгена Товстухи як «Фітотерапія» (її перевидавали кілька разів), «Українська народна медицина: 1000 унікальних авторських рецептів», «Лікувальна магія українців», «Аптека на городі» та інші. Безцінні рецепти української народної медицини постійно поповнював власними. Він завжди мріяв створити свій центр, де після років гонінь, переслідувань і зневаги до фітотерапії, які відчув і на собі, хотів засвідчити всю її велич і силу, довести «прогресивним» чиновникам, що істина завжди посередині – між досвідом віків і справжньою наукою. І йому це вдалося – зламати стіну

нездоланних перешкод для розвитку фітотерапії в Україні і таки створити у 1990 році свій власний «Фітоцентр», який став одним з перших осередків лікувальної та профілактичної медицини засобами фітотерапії в Україні. У 1999 році Указом Президента України Євгена Товстуху як головного лікаря авторського фіто центру було нагороджено орденом «За заслуги» III ступеня. А люди хотіли потрапити на прийом особисто до «мага трав» Євгена Товстухи, дослухалися до його порад і рецептів, як до джерела мудрості. І ще один феномен Євгена Степановича. Він ніколи не приховував «секретів лікування», чи якихось «таємних рецептів», які були б його «фішкою» у конкуренції серед колег, котрих згодом з'явилося чимало. Уся душа – як на долоні, усі рецепти – у книгах, на радіо та телеетері, а ще - по світу у записничках його численних пацієнтів та шанувальників. Бо знав: хто віддає людям, той завжди отримає сторицею – таланту, успіху і нових ідей. А їх у нього було багато, як на зоряному небі, де він завжди шукав відповіді на свої філософські роздуми. Справжній майстер пензля, музикант, душа компанії, благодійник саме за благодійницьку діяльність Євгенові Товстусі присуджено премію Володимира Винниченка), автор збірників поезії, оповідань й книг про відомих українців, Лікар і автор Життя, яке вмістило стільки справ, що їх вистачило б на декілька. Таким запам'ятають українці свого унікального співвітчизника Євгена Степановича Товстуху. Це вище за численні регалії, які він здобув за своє життя.

**ВГО «Асоціація фахівців з народної і нетрадиційної медицини України»**

**Редколегія і редакційна Рада журналу «Фітотерапія. Часопис»**